



บทที่ 5

สรุปผลและอภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง บริการและกิจกรรมของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาบริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนการสอนของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี โดยพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการจัด ผู้รับผิดชอบ ลักษณะและประเภทของบริการ ความถี่ในการจัดกิจกรรม ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้น

2. ศึกษาความต้องการของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อบริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนการสอนที่ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจัดขึ้น

จากการส่งแบบสอบถาม 2 ชุดไปยังบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา (จำนวน 49 คน) และบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา (จำนวน 332 คน) รวม 381 คน ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 325 ชุด คิดเป็น 85.30% ในจำนวนนี้เป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา 44 คน คิดเป็น 89.80% และเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา 281 คน คิดเป็น 84.64% ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

สรุปและอภิปรายผล

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

บรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาและบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (205 คน) มีอายุระหว่าง 31-35 ปี (131 คน) ปฏิบัติราชการอย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องจากงานห้องสมุดเป็นงานที่ต้องอาศัยความชำนาญในการจัดดำเนินการและทำงานอย่างต่อเนื่อง บรรณารักษ์ผู้ปฏิบัติงานนานมีประสบการณ์และ

อายุราชการสูง จึงได้เปรียบในด้านความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีความเข้าใจในงานที่รับผิดชอบอย่างแท้จริง ส่วนการที่บรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุการปฏิบัติราชการมากกว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา อาจเป็นเพราะว่าต้องเป็นกลุ่มบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอย่างเชี่ยวชาญ เป็นที่ยอมรับของครูและผู้บริหารโรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียนด้วยและต้องปฏิบัติงานที่สำนักงานกลุ่มโรงเรียนอันได้แก่ งานห้องสมุด งานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน งานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนซึ่งมีโรงเรียนภายในกลุ่มที่ต้องดูแลประมาณ 7-10 โรงเรียน นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งต้องทำการสอนอย่างน้อย 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ด้านวุฒิการศึกษาสูงสุดของบรรณารักษ์ทั้ง 2 กลุ่ม ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ และไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับห้องสมุดเลย (222 คน) การที่บรรณารักษ์ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดอัตราตำแหน่งในการเข้ารับราชการครูในสังกัดต้องมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นจำนวนมาก บรรณารักษ์ส่วนใหญ่จึงมีวุฒิปริญญาตรี สำหรับการที่บรรณารักษ์ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับงานห้องสมุดนั้น ทั้งนี้เพราะต้องปฏิบัติงานเต็มเวลาทำให้ไม่มีโอกาสเข้ารับการอบรม ทั้ง ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ตาม เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำว่ามีคุณวุฒิของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย หรือวุฒิ พ.กศ. ที่มีวิชาชุดบรรณารักษศาสตร์อยู่ด้วย หรือวุฒิประกาศนียบัตรครูบรรณารักษ์ของกระทรวงศึกษาธิการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อว่าบรรณารักษ์จะได้นำความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์นั้นมาใช้ในการปฏิบัติงานห้องสมุด

ส่วนระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาและบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษะระหว่าง 6 เดือนถึง 3 ปี (223 คน) อาจเป็นเพราะว่างานห้องสมุดเป็นงานที่ทำต่อเนื่อง จึงต้องใช้บุคลากรที่มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบ เข้าใจงานห้องสมุดพอสมควร เพื่อจัดห้องสมุดให้เป็นที่น่าสนใจของครูและนักเรียน

สำหรับการสอนนั้นบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาและบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ต้องสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 บรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาต้องสอนโดยเฉลี่ย 5.57 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และกลุ่มประสบการณ์ที่ต้องสอนมากที่สุดคือ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เพราะกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยแบ่งออกเป็นวิชาจริยศึกษา พลศึกษา คนตรี-นาฏศิลป์ ศิลปะศึกษานั้นบรรณารักษ์สามารถเลือกสอนวิชาย่อย ๆ ภายในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยตามความถนัดของตนเอง ส่วนบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาต้องสอนโดยเฉลี่ย 20.52 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และกลุ่มประสบการณ์ที่ต้องสอนมากที่สุดคือ กลุ่มทักษะภาษาไทยเพราะวิชาภาษาไทย มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดแทรกอยู่ในบทเรียนที่เกี่ยวกับการอ่านของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีจุดมุ่งหมาย ให้มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกอ่านหนังสือและใช้เวลาในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้ต่าง ๆ

นอกเหนือจากการสอนและงานห้องสมุด บรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาและบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ต้องปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายด้วย (278 คน) โดยบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนมากที่สุด ต้องทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน (20 คน) ส่วนบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนมากที่สุดต้องทำงานวิชาการ (89 คน) ทั้งนี้เพราะบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ก็คือครูวิชาการของสำนักงานกลุ่มโรงเรียนที่ต้องทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนควบคู่กันไป ซึ่งนับเป็นหน้าที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของบรรณารักษ์ ซึ่งจะส่งผลต่อการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาของกลุ่มโรงเรียนให้พัฒนายิ่งขึ้น ส่วนบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาก็ต้องทำงานวิชาการด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพราะห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาเป็นแหล่งความรู้ทางวิชาการที่สำคัญในการสนับสนุนการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งเน้นถึงความสำคัญของห้องสมุดที่มีต่อการศึกษอย่างแท้จริง โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมบทเรียนในหลักสูตรอันจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากกรรศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำชั้น เฉพาะบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนมากที่สุด เป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (50 คน) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูประจำชั้นเด็กเล็กถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ต้องสอนนักเรียนเกือบทุกวิชา และต้องรับผิดชอบนักเรียนตลอดทั้งวัน ส่วนครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต้องสอนวิชาต่าง ๆ ตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ จึงไม่สามารถปฏิบัติงานห้องสมุดได้เต็มความสามารถ

2. บริการและกิจกรรมของห้องสมุด

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาบริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนการสอนของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี โดยพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการจัด ผู้รับผิดชอบ ลักษณะและประเภทของบริการ ความถี่ในการจัดกิจกรรม ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้น ได้จัดนำข้อมูลมาสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ในการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนมากที่สุด เพื่อใช้เป็นแหล่งค้นคว้าของครูและนักเรียน (43 คน) รองลงมาเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนการสอนของครูและนักเรียน (41 คน) เท่ากันทั้งนี้เพราะบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เป็นผู้มีความสำคัญในการดำเนินงานห้องสมุดให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ให้บริการและกิจกรรมพร้อมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับบริการและกิจกรรมของห้องสมุดแก่บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา และเป็นผู้ประสานงานในกลุ่มโรงเรียนด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นไปตามระเบียบของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2529 ที่กำหนดให้บรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานทั้งหมด

สำหรับวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่เพื่อค้นคว้าประกอบการเรียนการสอน (243 คน) ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของพวงพยอม สอึ้งทอง (2529 : 238) ที่พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ ใช้ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อการยืมและคืนกระเป๋าคู่

หนังสือมากที่สุด รองลงมาเพื่อค้นคว้าประกอบการเรียนการสอน ซึ่งจะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาแต่ละแห่งจะแตกต่างกันตามความเหมาะสม และส่วนใหญ่จะเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาแต่ละแห่งด้วย

ด้านข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา บรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาที่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอนให้แก่คณะครูและนักเรียน (42 กลุ่มโรงเรียน) ซึ่งเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดเป็นแหล่งสำหรับครูและนักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้และส่งเสริมความสามารถในการอ่านของนักเรียน เพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียนและให้บริการแก่โรงเรียนประถมศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน

ส่วนผู้รับผิดชอบในการจัดบริการและกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่มคือ กลุ่มบรรณารักษ์และกลุ่มคณะทำงาน กลุ่มบรรณารักษ์นั้นพบว่า ผู้ที่รับผิดชอบในการจัดบริการและกิจกรรมต่าง ๆ คือบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา (27 คน) ส่วนกลุ่มคณะทำงานนั้น ผู้ที่รับผิดชอบคือคณะทำงานที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา (27 คน) ทั้งนี้เพราะระเบียบคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2529 ได้กำหนดให้บรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา มีอำนาจแต่งตั้งผู้ร่วมงานในรูปแบบคณะกรรมการได้โดยให้บรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาทำหน้าที่ประสานงาน

ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบในการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาพบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นว่าเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดบริการและกิจกรรมคือ บรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาและบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาร่วมมือกันจัด แต่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เพราะบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน

ประถมศึกษาต้องปฏิบัติงานทั้งงานห้องสมุด งานสอน งานวิชาการ งานธุรการ และงานผลิตสื่อการเรียนการสอน จึงทำให้ไม่สามารถจัดบริการและกิจกรรมได้เป็นประจำ จึงจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อจะได้จัดบริการและกิจกรรมได้ตรงกับความสนใจและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน

ส่วนลักษณะการบริการที่ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจัดให้แก่บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มมากที่สุดคือ การให้ความรู้และคำแนะนำที่ได้รับมาใหม่ ๆ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับบริการและกิจกรรมของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เมื่อบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษามาขอคำแนะนำ (๑๑กลุ่มโรงเรียน) ทั้งนี้เพราะบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษามีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือลดจนการติดต่อประสานงานภายในกลุ่มโรงเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและยกระดับคุณภาพของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาให้ดีขึ้น รวมทั้งการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มโรงเรียนอย่างแท้จริง

สำหรับความเหมาะสมของประเภทของบริการและกิจกรรมที่ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจัดขึ้นอยู่ในระดับใกล้เคียงคือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ๑ ประเภทคือการบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ (กระเป๋านหนังสือ) การเล่านิทาน การประกวดการเล่าเรื่องจากหนังสือ การสาธิตแนะนำหนังสือ การวาดภาพระบายสี การทายปัญหาจากหนังสือ เกมการศึกษา และการจัดนิทรรศการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นสนองความต้องการความสนใจของครูและนักเรียนซึ่งมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนลดจนการศึกษาของครูและนักเรียนอันจะส่งผลให้ผู้ใ้เกิดนิสัย รักการอ่านและทัศนคติที่ดีต่อการใช้ห้องสมุด ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นอีกด้วย

ด้านความเหมาะสมของบริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนการสอนที่ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจัดขึ้นอยู่ในระดับน้อยทุกประเภท เนื่องจากการจัดบริการและกิจกรรมไม่ดีพอ ขาดการประชาสัมพันธ์ทำให้ครูและนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของบริการและกิจกรรมที่จัดขึ้นหรือ เป็นกิจกรรมที่จัดซ้ำกันหลายครั้งทำให้เกิดความเบื่อหน่ายจึงไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร และบางครั้งผู้จัดขาดความรู้ขาดประสบการณ์ในการจัดจึงทำให้ผู้ใช้ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมที่จัดอยู่ในระดับน้อย

ส่วนปัญหาในการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับน้อยทุกเรื่องคือ ปัญหาด้านงบประมาณบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ระยะเวลาในการจัดและสถานที่ ทั้งนี้เพราะในปีงบประมาณ 2532 สำนักงวนคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดสรรงบประมาณไปยังทุกกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อใช้ในการดำเนินงานห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาโดยตรง

สำหรับปัญหาในการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับกลาง 2 ปัญหาคือ การระงับประจำและการสอน และงบประมาณซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงพยอม สร้อยทอง (2529 : 259) และสุนทร มีนาทุ่ง (2526 : 133) พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาที่มีชั่วโมงสอนมากกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ต้องเป็นครูประจำชั้นและต้องปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้บรรณารักษ์ไม่มีเวลาว่างที่จัดดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนปัญหาทางงบประมาณนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานกวดประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ไม่ได้จัดสรรงบประมาณด้านห้องสมุดให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด ทั้งนี้เพราะทางราชการมีงบประมาณไม่เพียงพอหรือต้องนำงบประมาณไปใช้ด้านอื่นที่จำเป็นและสำคัญกว่า

ด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาที่มีต่อการจัดบริการและกิจกรรมห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ขาดงบประมาณสนับสนุน (32 กลุ่มโรงเรียน) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติยา อัดถากร (2522 : บทคัดย่อ), ครูณี พาดวงดา (2529 : บทคัดย่อ), รัชพร ชิงธาดา (2513 : 105-108), สมช้อย ยุติธรรม (2524 : 67-68), สุธารัตน์ คูหาภักดิ์ (2514 : 73-74), สมจิตร สร้อยสุริยา (2500 : 48-49), สุนทร มีนาทุ่ง (2526 : บทคัดย่อ), หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษาจังหวัดตราด (2530 : บทคัดย่อ), David Kaser, Walter C. Stone และ Ceiel K. Byrd (1969 : 36-42) พบว่าปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดส่วนใหญ่คือ ปัญหาด้านงบประมาณ สำหรับห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาได้รับงบประมาณน้อยมาก ทั้งนี้เพราะงบประมาณต้องนำไปใช้พัฒนางานอื่นที่มีความจำเป็นและสำคัญกว่าบรรณารักษ์จึงต้องหางบประมาณจากการบริจาคมาช่วยสนับสนุน เช่น ประชาชน ผู้ปกครองนักเรียน และครู ซึ่งได้รับการสนับสนุนไม่มากนัก

ส่วนปัญหาที่มีต่อการรับบริการและกิจกรรมจากห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ (230 คน) ไม่มีเวลาในการติดต่อขอรับบริการและกิจกรรม เพราะต้องสอนและทำงานห้องสมุด นอกจากนี้ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษายู่ไกลกันทำให้ต้องเสียเวลาในการเดินทางมาก และบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาต้องทำการสอนรับผิดชอบงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย จึงทำให้ไม่มีเวลามาขอรับบริการและกิจกรรมของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาได้ทุกครั้ง

ด้านการศึกษาความต้องการของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อบริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนการสอนที่ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจัดขึ้น ได้จัดนำข้อมูลมาสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

ความต้องการของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่มีบริการและกิจกรรมใดที่บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาต้องการในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะ เป็นเพราะบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขาดการประชาสัมพันธ์ มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดบริการและกิจกรรมน้อยและอาจเนื่องมาจากบริการและกิจกรรมบางประเภท จัดขึ้นน้อยหรือจัดซ้ำ ๆ กัน หรือขาดการให้บริการที่ดีและเหมาะสม หรือบริการและกิจกรรมที่กล่าวมา บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสามารถจัดขึ้นได้เอง จึงทำให้ไม่เป็นที่สนใจของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาเท่าที่ควร

สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อบริการและกิจกรรมของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ต้องการให้บรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษานำความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้รับจากการจัดบริการและกิจกรรมแนะนำ (230 คน) ทั้งนี้เพราะบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาคือ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ทางวิชาการ ความสามารถในการจัดห้องสมุด มีมนุษยสัมพันธ์ดี กระตือรือร้นในการทำงานและสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดให้แก่บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อจัดบริการและกิจกรรมได้ตรงกับความต้องการ

ส่วนความคิดเห็น เกี่ยวกับความต้องการในการปรับปรุงบริการและกิจกรรมแต่ละประเภทของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ต้องการปรับปรุงบริการและกิจกรรมที่ไม่สามารถเข้าความสนใจในการใช้ห้องสมุดและกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (209 คน) ทั้งนี้เนื่องจากบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาต้องการรูปแบบที่ดีของกิจกรรมที่จัดได้รับความสนใจและเกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้ ตลอดจนตรงต่อความต้องการซึ่งผู้จัดควรวางแผนในการจัดดำเนินการและสำรวจความต้องการของผู้ใช้ เพื่อจัดกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม และควรจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ถ้าการจัดกิจกรรมที่ได้จากความต้องการของผู้ใช้อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาได้ ก็จะเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ

จากการสอบถาม เกี่ยวกับวิธีให้บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ (กระเป๋านังสือ) แก่ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ส่วนใหญ่ใช้วิธีการหมุนเวียนโดยใช้ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลาง (36 กลุ่มโรงเรียน) ทั้งนี้เพราะห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานกลางในการติดต่อและประสานงานเกี่ยวกับงานวิชาการ และงานด้านอื่น ๆ ระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่มจึงเป็นการสะดวกที่สุดที่ใช้ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางการให้บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ (กระเป๋านังสือ) และนอกจากนี้บรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา (31 กลุ่มโรงเรียน) มีความเห็นว่า การจัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ (กระเป๋านังสือ) มีความเพียงพอ

สำหรับเวลาในการให้บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ (กระเป๋านังสือ) ของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ให้บริการแต่ละครั้งเป็นเวลา 1-3 สัปดาห์ (29 กลุ่มโรงเรียน) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพวงพยอม สอิ้งทอง (2529 : 256) ที่พบว่าการใช้กระเป๋านังสือแต่ละใบจะใช้หมุนเวียนในโรงเรียนภายในกลุ่มเป็นเวลา 1-3 สัปดาห์ ส่วนระยะเวลาการใช้บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ (กระเป๋านังสือ) ของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1-2 สัปดาห์ (148 คน) ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวใกล้เคียงกับระยะเวลาการหมุนเวียนของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาคือ 1-3 สัปดาห์ต่อกระเป๋านังสือ แสดงว่าระยะเวลานี้เป็นช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม

บรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่จัดหนังสือชุดใหม่ ให้บริการ

เมื่อบริการครบทุกโรงเรียน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาได้รับจัดสรรหนังสือใหม่ ๆ จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบึงคานี จึงนำมาบริการให้แก่ครูและนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการใช้บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ (กระบะเป่าหนังสือ) ให้มากที่สุด

การให้บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ (กระบะ เป่าหนังสือ) แก่ครูและนักเรียนในโรงเรียนส่วนใหญ่ให้บริการโดยครูยืมหนังสือจากกระบะ เป่าหนังสือไปให้นักเรียนคนคว่ำ (181 คน) เพราะหนังสือในบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ (กระบะ เป่าหนังสือ) ส่วนใหญ่เป็นหนังสือนิทาน หนังสือภาพ หนังสือสารคดี และหนังสืออ่านเพิ่มเติม สำหรับผู้อ่านหลายระดับ จึงควรผ่านการคัดเลือกจากครู เพื่อให้เหมาะสมกับความสนใจและสอดคล้องกับการเรียนของนักเรียน

สำหรับการให้บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ (กระบะ เป่าหนังสือ) ประกอบการเรียนการสอนตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ของครูอยู่ในระดับน้อยทุกกลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากมีหนังสือค้นคว้าสำหรับครูและนักเรียนประกอบการเรียนการสอน โดยเฉพาะมีน้อย ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการและกิจกรรมของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าส่วนใหญ่ทำให้นักเรียนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทั้งนี้เพราะการใช้เวลาว่างโดยการค้นคว้าหรืออ่านหนังสือในห้องสมุดเป็นการพัฒนาตนเองและพัฒนาความคิด เสริมความรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียนและยังทำให้เป็นผู้มีวินัยในตนเองอีกด้วย

ด้านการให้บริการและกิจกรรมของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาให้บริการแก่ครู และนักเรียนอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน (25 กลุ่มโรงเรียนและ 23 กลุ่มโรงเรียนตามลำดับ) ทั้งนี้เนื่องจากที่ตั้งสำนักงานกลุ่มโรงเรียนอยู่ในทำเลที่เหมาะสมคืออยู่ในบริเวณโรงเรียน ดังนั้นผู้ใช้บริการส่วนใหญ่จึงเป็นครูและนักเรียน ส่วนการให้บริการแก่ชุมชนนั้นประชาชนใช้บริการอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาเปิดบริการเฉพาะวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ซึ่งเป็นเวลาราชการ และเป็นเวลาที่ประชาชนต้องประกอบอาชีพในชีวิตประจำวัน จึงไม่สามารถมาใช้บริการของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาได้ ส่วนในวันหยุดราชการและวันเสาร์-อาทิตย์ ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่เปิดให้บริการ เพราะกลุ่มโรงเรียนมีบุคลากรน้อยไม่สามารถผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาให้บริการประชาชนได้

สำหรับจำนวนนักเรียนและครูที่เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้ง เป็นนักเรียนจำนวน 100 คนลงมา (23 กลุ่มโรงเรียน) และเป็นครูจำนวน 50 คนลงมา (32 กลุ่มโรงเรียน) ทั้งนี้เพราะโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ส่วนใหญ่มีโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดเล็กและขนาดเล็กมากเป็นจำนวนมาก ยกเว้นโรงเรียนในเมืองหรือเขตชุมชนเท่านั้นที่มีขนาดใหญ่และใหญ่มาก ดังนั้นจำนวนครูและนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม จึงมีไม่มากนัก

บริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนการสอนที่ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางคือ การบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ (กระเป๋าหนังสือ) การเล่าเรื่องจากหนังสือ การเล่านิทาน การทายปัญหาจากหนังสือ เกมการศึกษา การวาดภาพระบายสี การอ่านหนังสือให้ฟัง การสาธิตแนะนำหนังสือและการเสนอหนังสือ ทั้งนี้เนื่องจากครูส่วนใหญ่ไม่มีเวลาว่างเพราะต้องเป็นครูประจำชั้นและต้องสอนทุกวิชา ดังนั้นในเวลาสอนจึงไม่มีเวลามาใช้ห้องสมุดได้ ส่วนนักเรียนต้องเรียนวันละ 15-18 คาบ จึงทำให้เข้าร่วมในบริการและกิจกรรมที่ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจัดขึ้นได้ในช่วงเวลาว่างตอนพักกลางวัน ก่อนเลิกเรียน หรือชั่วโมงที่ครูประจำชั้นให้ค้นคว้าในห้องสมุดเท่านั้น

การจัดบริการและกิจกรรมนั้น ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาได้รับความร่วมมือจากบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาและนักเรียนในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะการจัดบริการและกิจกรรมที่จัดในแต่ละครั้งอาจไม่ตรงกับความสนใจ หรือไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมกิจกรรมได้เต็มที่ เพราะมีงานและภาระที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่มีเวลาไปร่วมกิจกรรม ส่วนนักเรียนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างเต็มที่เพราะการคมนาคมระหว่างโรงเรียน และห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาอาจจะไม่สะดวกหรือจัดในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม เช่น ใกล้เคียงหรือช่วงฤดูฝน

สำหรับบริการและกิจกรรมของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนการสอนที่จัดมากที่สุดคือ การบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ (กระเป๋าหนังสือ) (42 ครั้ง) ส่วนบริการและกิจกรรมที่จัดน้อยที่สุดคือ ห้องสมุดเสียง (8 ครั้ง) และบริการและกิจกรรมที่จัดขึ้นทุก 2 สัปดาห์และ 1 เดือนคือ การบริการห้องสมุดเคลื่อนที่

(กระเป๋าทนหนังสือ) ทั้งนี้เพราะบริการดังกล่าว เป็นบริการและกิจกรรมที่จัดตามโครงการจัดมุมหนังสือและห้องสมุดโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดให้ทุกกลุ่มโรงเรียนมีบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ (กระเป๋าทนหนังสือ) เพื่อให้บริการด้านการอ่าน การค้นคว้าของนักเรียน ส่วนกิจกรรมเกี่ยวกับการสาธิตแนะนำหนังสือจะจัดทุก 1 ภาคเรียน ทั้งนี้เพราะในแต่ละภาคเรียนจะมีการนำเสนอหนังสือใหม่ที่จัดหาเข้ามาในห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพวงพยอม สอึ้งทอง (2529 : 239) พบว่ากิจกรรมอื่น ๆ ที่ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจัดขึ้นคือ การแนะนำหนังสือใหม่ สำหรับบริการและกิจกรรมที่จัดทุก 1 ปีการศึกษา คือการได้วาทิมัก เป็นการได้วาทิในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับหนังสือหรือการใช้ห้องสมุดมักจัดในช่วงสัปดาห์ห้องสมุด เป็นกิจกรรมที่จัดน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการได้วาทิ นักเรียนจะต้องมีทักษะในการพูด มีวิธีการ เทคนิค และความรู้ในสิ่งที่ต้องพูดสูง และ เนื่องจากยังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาเท่านั้น กิจกรรมนี้จึง เป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างยากเกินไป ส่วนบริการและกิจกรรมที่จัดน้อยที่สุดคือ ห้องสมุดเสียง เพราะการจัดห้องสมุดเสียง ผู้จัดต้องมีความพร้อมในทุกด้าน เช่น ด้านบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ แต่ด้วยข้อกำหนดดังกล่าวในทุกกรณีของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจึงไม่สามารถจัดดำเนินการได้

ส่วนบริการและกิจกรรมที่ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนการสอน ที่จัดมากที่สุดคือ การบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ (กระเป๋าทนหนังสือ) (269 ครั้ง) สำหรับบริการและกิจกรรมที่จัดน้อยที่สุดคือ การใช้โทรทัศน์เพื่อการอ่าน (58 ครั้ง) บริการและกิจกรรมที่จัดทุก 2 สัปดาห์และ 1 เดือนคือ การบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ (กระเป๋าทนหนังสือ) ซึ่งเป็นระยะเวลาใกล้เคียงกับการบริการของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดขึ้นในช่วง 1-3 สัปดาห์ บริการและกิจกรรมที่จัดทุก 1 ภาคเรียนคือ การประกวด เช่น การประกวดคัดลายมือ การอ่าน เรียงความ และการประกวดคำขวัญห้องสมุด เป็นต้น บริการและกิจกรรมที่จัดทุก 1 ปีการศึกษาคือ การได้วาทิ ซึ่งเป็นกิจกรรมประเภทเดียวกันที่ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจัดขึ้นในช่วง 1 ปีการศึกษาเช่นกัน ส่วนบริการและกิจกรรมที่ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาจัดน้อยที่สุดคือ การใช้โทรทัศน์เพื่อการอ่าน ทั้งนี้เนื่องจากบางโรงเรียนอยู่ในถิ่นทุรกันดารไม่มีไฟฟ้าใช้ ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์ สำหรับโรงเรียนในเขตเมืองหรือชุมชนซึ่งมีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งในด้านไฟฟ้าและเครื่องรับโทรทัศน์แต่ไม่มีรายการที่ผลิตเพื่อส่งเสริมการอ่านหรือมีแต่น้อยมาก

สำหรับผู้ให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา คือ บรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา (218 คน) ทั้งนี้เนื่องจากบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจะต้องทำหน้าที่ครูวิชากลุ่มด้วย จึงต้องมีประสบการณ์ในด้านการทำงานห้องสมุดและงานวิชาการอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้เมื่อมีปัญหาในการดำเนินงานบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาก็สามารถขอคำแนะนำจากศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบด้านงานห้องสมุดเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานได้

ด้านลักษณะของการประชาสัมพันธ์การจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ ใช้วิธีแจ้งไปยังผู้บริหารแต่ละโรงเรียน (41 กลุ่มโรงเรียน) ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเป็นคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนโดยตำแหน่ง จึงเป็นการสะดวกที่สุดในการประชาสัมพันธ์ บริการและกิจกรรมที่ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

สรุปผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวเหตุผลที่กำหนดไว้ว่าบริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนการสอนที่ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจัดขึ้น ไม่ตรงกับความต้องการของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งนี้เพราะไม่มีบริการและกิจกรรมใดของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาต้องการในระดับมาก สำหรับความต้องการของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ต้องการให้บรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษานำความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้รับจากการจัดบริการและกิจกรรมมาแนะนำ และให้ปรับปรุงบริการและกิจกรรมบางประเภทที่ไม่สามารถสร้างความสนใจในการใช้ห้องสมุดและกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี
 - 1.1 ควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานด้านบริการและกิจกรรมของห้องสมุด กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา และห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาโดยเฉพาะ เพื่อสามารถจัดบริการ และกิจกรรมได้ครบถ้วนตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้
 - 1.2 ควรจัดอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานและการจัดบริการและ กิจกรรมห้องสมุดบรรณารักษ์ทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดห้องสมุดโรงเรียนให้เกิด ประโยชน์มากที่สุด
 - 1.3 ควรจัดบรรณารักษ์ที่มีวุฒิทางด้านบรรณารักษ์ศาสตร์ปฏิบัติงานห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนละ 1 คน เพื่อสามารถดำเนินงานห้องสมุดได้ตรงกับความต้องการ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดโดยให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสนับสนุน ให้บุคลากรของห้องสมุดได้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมทางบรรณารักษ์ศาสตร์
2. ข้อเสนอแนะสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
 - 2.1 ควรมีความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา และศึกษานิเทศก์ในการจัดอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงาน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียน การสอน
 - 2.2 ควรจัดหาหนังสือ และสื่อการเรียนการสอนเพื่อบริการแก่ครูและนักเรียน ภายในกลุ่มโรงเรียนให้ครบทุกกลุ่มประสภการณ์
 - 2.3 ควรจัดบริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการเรียนการสอน อย่างสม่ำเสมอ และบริการถึงโรงเรียน เพราะบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ ต้องสอนและทำงานห้องสมุดจึงไม่สามารถมาขอรับบริการด้วยตนเอง
 - 2.4 ควรร่วมมือกับบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาวางแผนการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาและการจัดบริการและกิจกรรมตลอดทั้งปีการศึกษา

3. ข้อเสนอแนะสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา

3.1 ควรศึกษาการจัดห้องสมุดด้วยตนเองและขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ศึกษานิเทศก์ หรือผู้มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ เพื่อนำมาปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียน บริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัย ความสนใจของครูและนักเรียน

3.2 ควรจัดหาหนังสือให้ครบทุกกลุ่มประสบการณ์ เพื่อให้ครูและนักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากห้องสมุดได้อย่างเต็มที่

3.3 ควรกำหนดแผนการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาตลอดปีการศึกษา เพื่อให้การจัดกิจกรรมเป็นไปตามความต้องการของครูและนักเรียนสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ศึกษาเปรียบเทียบบริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนการสอนของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษาต่าง ๆ

2. ศึกษาบทบาทของบรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อบริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนการสอน

3. ศึกษาบทบาทของศึกษานิเทศก์ที่มีต่อบริการและกิจกรรมของห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา